

MONITOR JAPOŃSKI

GRUDZIEŃ 2016

„Monitor Japoński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w Japonii, ze szczególnym naciskiem na działania tego kraju w regionie Europy Środkowej i w Unii Europejskiej.

Materiał opracował dr Marcin Socha – analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR JAPOŃSKI

GRUDZIEŃ 2016

I. WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

3 grudnia: Rosja ostrzega japoński rząd przed nadmiernymi oczekiwaniami wobec nadchodzącego szczytu.

Rosyjski minister spraw zagranicznych Siergiej Ławrow przestrzegł swojego odpowiednika Fumio Kishidę oraz przedstawicieli japońskiego rządu przed nadmiernymi oczekiwaniami wobec szczytu Putin-Abe. Jego zdaniem osiągnięcie porozumienia w sprawie Kuryli Południowych będzie długotrwałym i niezwykle trudnym procesem. Po otrzymaniu informacji o rozmieszczeniu rosyjskich rakiet obrony wybrzeża na spornych wyspach, można zaobserwować większą ostrożność w wypowiedziach japońskich polityków. Premier Abe wyraził głębokie ubolewanie nad decyzją rządu w Moskwie i stwierdził, że: "porozumienia dotyczącego spornych terytoriów nie da się osiągnąć podczas jednego szczytu". Rosyjskie MSZ uzależnia podpisanie traktatu pokojowego z Japonią od uznania przez nią radzieckich zdobywczy terytorialnych po zakończeniu II Wojny Światowej, w tym Kuryli Południowych.

7 grudnia: amerykański Sekretarz Obrony uspokaja azjatyckich sojuszników. Ash Carter, ustępujący Sekretarz Obrony po raz ostatni odwiedził szereg państw azjatyckich. Podczas spotkania z ministrem obrony Tomomi Inadą podkreślił znaczenie sojuszu amerykańsko-japońskiego dla stabilności w regionie. Jego zdaniem kolejna administracja pod przewodnictwem Donalda Trumpa nie doprowadzi do pogorszenia dwustronnych relacji. Ostatnim gestem podsumowującym zakończenie jego współpracy z Japonią być zwrot części ziemi należącej do armii Stanów Zjednoczonych na Okinawie.

9 grudnia: izba wyższa parlamentu ratyfikuje TPP. Niezależnie od zapowiedzi porzucenia Traktatu Transpacyficznego przez Donalda Trumpa, japońska Izba Radców ratyfi-

WIZYTA PREZYDENTA WŁADIMIRA PUTINA W JAPONII

Pomimo braku przełomu w negocjacjach, najważniejszym wydarzeniem minionego miesiąca była wizyta prezydenta Rosji w Tokio. Przywódcy obu państw podpisali szereg umów o współpracy gospodarczej na Syberii. Premier Abe zapowiedział gotowość do zorganizowania kolejnego szczytu w Rosji w pierwszym kwartale 2017 roku.

kowała porozumienie. Mimo tego, że sygnały płynące z Waszyngtonu nie pozostawiają złudzeń, premier Shinzō Abe ma nikłą nadzieję na przekonanie nowego przywódcy do zaakceptowania umowy.

13 grudnia: nowe sankcje nałożone na Koreę Północną. Przedstawiciele rządów Stanów Zjednoczonych, Japonii i Korei Południowej zapowiedzieli zacieśnienie współpracy i zaostrzenie sankcji nałożonych na reżim Kim Dzong-una. Nowe narzędzia zakładają ograniczenie handlu północnokoreańskim węglem. Skuteczność sankcji będzie zależeć od stanowiska Chin, które są największym odbiorcą surowca. Kilka dni po zapowiedzi sankcji władze w Pekinie wyraziły sprzeciw wobec nakładania kolejnych ograniczeń na Koreę Północną.

15-17 grudnia: wizyta prezydenta Władimira Putina w Japonii. Rozmowy z premierem Abe nie przyniosły przełomu w sprawie podpisania traktatu pokojowego oraz uregulowania kwestii spornych wysp. Jednym z największych osiągnięć dwudniowego szczytu było przyjęcie planu współpracy gospodarczej, skierowanej na rozwój Kuryli Południowych. Japoński Bank Współpracy Międzynarodowej oraz Rosyjski Fundusz Inwestycji Bezpośrednich utworzą fundusz rozwojowy w wysokości 1 miliarda USD. Oba państwa przygotowują się do realizacji szeregu projektów gospodarczych w takich obszarach jak technologia medyczna i energetyka. Oprócz współpracy inwestycyjnej rządy planują zmniejszenie ograniczeń w podróżowaniu dla rodzin byłych japońskich mieszkańców spornych wysp. Prezydent Putin zaproponował również wznowienie ministerialnego dialogu w zakresie bezpieczeństwa, zawieszono go w 2014 roku po aneksji Krymu. Efekty szczytu zostały skrytykowane zarówno przez japońską opozycję jak i część polityków Partii Liberalno-Demokratycznej. Przewodnicząca Partii Demokratycznej, Renho Murata stwierdziła, że współpraca gospodarcza z Rosją nie przełoży się na rozwiązanie problemu spornych terytoriów. Sekretarz Generalny PLD, Toshihiro Nikai negatywnie ocenił efekty negocjacji. Jego zdaniem nie osiągnięto żadnego postępu w najważniejszych kwestiach spornych. Sam Premier Abe podkreślił, że Władimir Putin podobnie jak on szczerze pragnie uporządkowania dwustronnych relacji i uregulowania sporu terytorialnego.

17 grudnia: Japonia i UE kontynuują rozmowy dotyczące porozumienia handlowego. Pomimo perspektywy odrzucenia Partnerstwa Transpacyficznego przez Donalda Trumpa, widma Brexitu oraz przeciągających się negocjacji, przedstawiciele Unii Europejskiej i Japonii dążą do zakończenia rozmów o utworzeniu strefy wolnego handlu. Obie strony mają nadzieję na zakończenie negocjacji w 2017 roku. Japonia naciska na zniesienie ceł w sektorze samochodowym a państwa unijne domagają się zmniejszenia taryf na produkty mleczne i wieprzowinę.

20 grudnia: wznowienie procesu przeniesienia bazy wojskowej Futenma.

Japoński Sąd Najwyższy wydał wyrok na korzyść rządu centralnego w procesie z władzami prefektury Okinawa, dotyczącym przeniesienia amerykańskiej bazy wojskowej Futenma. Gubernator Okinawy, Takeshi Onaga zablokował proces odzyskiwania ziemi na potrzeby nowej bazy wojskowej, która ma zostać przeniesiona z terenu miejskiego Ginowan, na mniej zaludnioną część wyspy w pobliżu wybrzeża Henko. Lokalna ludność sprzeciwia się realizacji projektu, domagając się przeniesienia bazy poza prefekturę Okinawy. Nastroje społeczne uległy gwałtownemu pogorszeniu po tym jak 13. grudnia amerykański wielozadaniowy MV-22 Osprey rozbił się u wybrzeży wyspy. Rząd Partii Liberalno-Demokratycznej twardo naciska na realizację obecnego porozumienia, negocjowanego przez 10 lat ze Stanami Zjednoczonymi. Po niekorzystnym wyroku sądowym gubernator Onaga wycofał swój sprzeciw i japoński rząd będzie mógł wznowić budowę nowej bazy.

20 grudnia: premier Abe planuje wizytę w Rosji na początku przyszłego roku. Wkrótce po zakończeniu wizyty prezydenta Władimira Putina w Japonii, premier Shinzō Abe zapowiedział chęć odwiedzenia Rosji jeszcze w pierwszym kwartale nowego roku. Jego celem jest przyspieszenie rozmów dotyczących spornych Kuryli Południowych oraz podpisania traktatu pokojowego. Wygląda na to, że japoński przywódca chce wykorzystać okres osłabienia Rosji przez międzynarodowe sankcje gospodarcze oraz niskie ceny ropy naftowej. Nie wiadomo jak rosyjskie MSZ ustosunkuje się do planów zorganizowania wizyty w tak krótkim czasie.

21 grudnia: Japonia rozpoczyna współpracę wojskową z Indonezją. Japonia coraz wyraźniej angażuje się w konflikt na Morzu Południowochińskim. Po podpisaniu porozumień o współpracy wojskowej z rządami Filipin i Wietnamu, minister spraw zagranicznych Fumio Kishida zawarł podobną umowę z Indonezją. Przedstawiciele obu państw będą rozwijać dialog ministerialny dotyczący bezpieczeństwa morskiego. Indonezja nie jest zaangażowana w konflikt terytorialny z Chinami, lecz czuje się zagrożona rosnącymi roszczeniami Pekinu w basenie Morza Południowochińskiego.

22 grudnia: japoński rząd zatwierdza rekordowy budżet dla Ministerstwa Obrony. W odpowiedzi na rosnące zagrożenie ze strony Korei Północnej, rząd podjął kontrowersyjną decyzję o zatwierdzeniu rekordowego budżetu obronnego. Japońskie wydatki na zbrojenia wzrastają co roku od objęcia władzy przez premiera Shinzō Abe. Przyszłoroczny budżet przekroczył 43.5 miliarda USD. Najważniejsze inwestycje to uruchomienie systemu obrony anty-rakietowej wspólnie ze Stanami Zjednoczonymi oraz zwiększenie wydatków na obronę spornych wód na Morzu Wschodniochińskim. Japońskie Siły Samoobrony otrzymają dodatkowe

dwie jednostki patrolowe, których celem ma być monitorowanie chińskiej aktywności w pobliżu wysp Senkaku.

27 grudnia: Abe i Obama z wizytą w Pearl Harbor. Premier Shinzō Abe udał się z historyczną wizytą do Pearl Harbor, gdzie razem z prezydentem Barackiem Obamą oddał cześć ofiarom japońskiego ataku rozpoczynającego Wojnę na Pacyfiku. Japoński przywódca przekazał szczere wyrazy współczucia dla ofiar. Ustępujący prezydent Stanów Zjednoczonych nazwał tę wizytę "historycznym gestem" na drodze do pojednania. Obama stwierdził, że sojusz japońsko-amerykański jest obecnie fundamentem globalnego pokoju. Abe jest pierwszym japońskim premierem, który oddał hołd na pokładzie USS Arizona, służącego jako pomnik wydarzeń z roku 1941. Pomimo braku oficjalnych przeprosin wizyta została pozytywnie przyjęta zarówno w Stanach Zjednoczonych jak i w Japonii.

27 grudnia: opozycja w Korei Południowej wzywa do zerwania porozumienia dotyczącego kobiet pocieszycielek. Przedstawiciele partii opozycyjnych w południowokoreańskim parlamencie kontynuują batalię przeciwko ustępującej prezydent Park Geun-hye. Jednym z głównych źródeł krytyki jest porozumienie podpisane z rządem Japonii, dotyczące zadośćuczynienia dla żyjących niewolnic seksualnych, prześladowanych przez japoński reżim podczas okupacji. Zdaniem lidera opozycji Woo Sang-ho, jednym z głównych celów jego partii po przejęciu władzy będzie unieważnienie porozumienia, które miało być ostatecznym rozwiązaniem sporu w relacjach dwustronnych. Kim Gyeong-rok, rzecznik południowokoreańskiej Partii Ludowej oskarża obecny rząd o sprzedanie "honoru i godności ofiar" bez zabezpieczenia należytych przeprosin ze strony japońskiej.

28 grudnia: Japonia zmienia nazwę "ambasady" na Tajwanie. MSZ Chińskiej Republiki Ludowej zgłosiło protest po tym jak japoński rząd dodał słowo Tajwan do nazwy Stowarzyszenia Wymiany Handlowej, które pełni de facto funkcje ambasady Japonii w Tajpej. Przedstawiciel chińskiego MSZ nazwał ten krok odejściem od poszanowania zasady "jednych Chin" i wezwał rząd w Tokio do zaprzestania wysyłania negatywnych sygnałów do władz administracyjnych Tajwanu oraz społeczności międzynarodowej. Jest to kolejna groźba w kierunku rządu w Pekinie, po tym jak Donald Trump odbył rozmowę telefoniczną z tajwańską prezydent Tsai Ing-wen oraz zagroził zmianą stanowiska Stanów Zjednoczonych wobec polityki "jednych Chin".

29 grudnia: japońska minister obrony z wizytą w świątyni Yasukuni. Zaledwie dzień po powrocie z Pearl Harbor minister Tomomi Inada odwiedziła kontrowersyjną świątynię Yasukuni, utożsamianą przez władze Chin i Korei Południowej z japońskimi zbrodniami wojennymi. W odpowiedzi na pytania reporterów Inada powiedziała, że niezależnie od poglądów historycznych, każdy kraj ma prawo oddawać cześć tym, którzy oddali życie w obronie ojczyzny. Premier Shinzō

Abe odmówił komentarza. Władze Chin i Korei Południowej stanowczo potępiły japoński rząd, nazywając hipokryzją minioną wizytę na Hawajach, której celem miało być pojednanie. Odwiedziny kontrowersyjnej świątyni zostały również jednoznacznie skrytykowane przez Stany Zjednoczone. Inada nie jest jedyną członkinią gabinetu, która w tym roku udała się do Yasukuni. Kilka dni wcześniej taką samą pielgrzymkę odbył minister odbudowy Masahiro Imamura.

30 grudnia: zamieszanie wokół pomnika kobiet pocieszycielek. W południowokoreańskim mieście Pusan grupa aktywistów bez pozwolenia umieściła pomnik poświęcony kobietom pocieszycielkom w pobliżu japońskiego konsulatu. Władze miasta nakazały usunięcie pomnika, lecz po tym jak japońska minister obrony Tomomi Inada odwiedziła świątynie Yasukuni, nastroje społeczne uległy gwałtownemu pogorszeniu. Liczba protestów lokalnych spowodowała zablokowanie miejskiej strony internetowej. Pracownicy miasta odbierali liczne telefony od protestujących. Przedstawiciele władz miejskich oficjalnie przeprosili uczestników protestu a pomnik ponownie stanął w pobliżu konsulatu. Lokalny sprzeciw jest pokłosiem rosnącej krytyki pod adresem prezydent Park Geun-hye, która rok temu doprowadziła do podpisania porozumienia regulującego problem kobiet pocieszycielek. Umowa, która miała być ostatecznym rozwiązaniem problemu w relacjach japońsko-koreańskich ma bardzo wielu przeciwników wśród partii opozycyjnych i społeczeństwa.

31 grudnia: przygotowania do szczytu Japonia-Chiny-Korea Płd. Japonia zaproponowała organizację kolejnego trójstronnego szczytu w Tokio w lutym 2017. Rozmowy mają dotyczyć porozumienia o wolnym handlu, współpracy ekologicznej oraz antyterrorystycznej. Władze Korei Południowej potwierdziły gotowość do uczestnictwa w szczycie. Korea ma być reprezentowana przez premiera Hwang Kyo-ahna, zastępującego prezydent Park Geun-hye. Chiny czekają na więcej informacji dotyczących przyszłej polityki prezydenta elekta Stanów Zjednoczonych w regionie Azji i Pacyfiku. Atmosfera przed nadchodzącym szczytem staje się coraz bardziej napięta w związku z zagrożeniem ze strony Korei Północnej. Chiny sprzeciwiły się nakładaniu dalszych sankcji na ten kraj ze strony Japonii i Korei Południowej. Władze w Pekinie wyraziły również sprzeciw wobec projektu stworzenia koreańsko-amerykańskiego systemu obrony przeciwrakietowej THAAD.

II. JAPONIA I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

8 grudnia: ptasia grypa blokuje eksport polskiego drobiu do Japonii i innych państw azjatyckich. Wykrycie zakażenia wirusem ptasiej grypy w woj. lubuskim zamknęło przed polskimi producentami (do maja 2017 roku) możliwości eksportu mięsa drobiowego i jaj do takich państw jak: Chiny, Japonia, Tajwan, Wietnam, RPA, Azerbejdżan i Gruzja. Zarówno Japonia jak i ChRL nie uznają zasady regionalizacji w sektorze produkcji rolno-spożywczej, dlatego też po wykryciu zakażenia afrykańskim pomorem świń na Podlasiu, oraz ptasiej grypy w woj. lubuskim import mięsa został wstrzymany dla wszystkich polskich producentów. W tym samym czasie Japonia również walczy z kolejnymi ogniskami ptasiej grypy. Od listopada w pięciu japońskich prefekturach wybito milion sztuk drobiu. Częste przypadki ptasiej grypy pojawiające się w państwach azjatyckich, dotychczas tworzyły lukę dla polskich producentów mięsa drobiowego oraz jajek, zwiększając ich możliwości eksportowe. W zeszłym roku wartość eksportu polskiego drobiu do Chin przekroczyła 105 mln PLN. Zdaniem ekspertów docelowo mogła ona przekroczyć nawet dwa miliardy. Polska jest jednym z większych producentów drobiu na świecie. Ekspertów nie są jeszcze w stanie oszacować całkowitych strat dla krajowego sektora drobiowego.

12 grudnia: rezultaty misji PAIiZ w Japonii. Delegacja Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych pod kierownictwem Wiceprezesa Krzysztofa Sengera wróciła do kraju. Członkowie misji spotkali się z przedstawicielami japońskich firm z sektora spożywczego, motoryzacyjnego, elektronicznego, maszynowego i logistycznego. W ramach delegacji zorganizowano również seminaria poświęcone klimatowi inwestycyjnemu w Polsce oraz spotkania z instytucjami otoczenia biznesu: Bank of Tokyo-Mitsubishi (BTMU) i Mizuho Bank. Efektem rozmów jest sześć nowych inwestycji o przewidywanej wartości około 100 milionów EUR. Japońscy inwestorzy zainteresowani rozwojem działalności w naszym kraju reprezentują sektor motoryzacyjny, spożywczy i logistyczny. Dzięki nowym inwestycjom zostaną stworzone miejsca pracy dla nawet 1000 osób. Doszło również do zacieśnienia współpracy z Japońską Organizacją Handlu Zagranicznego.

13 grudnia: Asahi kupuje kolejne browary w Europie Środkowo-Wschodniej. W związku z połączeniem spółek Anheuser-Busch, InBev i SABMiller o wartości 100 miliardów USD grupa Asahi kontynuuje ekspansję na rynek europejski. Jeden z największych japońskich producentów napojów alkoholowych zakupi linie produkcyjne należące do Anheuser-Busch w Polsce, Czechach, Rumunii oraz na Węgrzech i Słowacji. Wartość transakcji to prawie 8 miliardów USD. Od połowy 2017 Asahi zyska prawa do produkcji takich marek jak: Tyskie, Lech, Kozel i Pił-

sner Urquell. Transakcja jest kolejnym krokiem zmierzającym do ugruntowania pozycji japońskiego koncernu na globalnym rynku producentów piwa i napojów bezalkoholowych. Ostatnie przejęcie daje japońskiej korporacji 9% rynku sprzedaży piwa w Europie z wykluczeniem Rosji. Asahi group zajmie trzecie miejsce po firmie HEIN.AS (producent Heinekena, 20% rynku) oraz CARLb.CO (producent Carlsberga, 12% rynku).

19 grudnia: Nippon Express promuje nowe trasy transportowe do EŚW. Japońska firma transportowa rozpoczęła promocję nowych usług transportu towarów w kontenerach z Azji do Europy Środkowo-Wschodniej. Trasa Adria Direct biegnie przez Indie oraz słoweńskie miasto Koper do Budapesztu. Połączenie skraca drogę transportową z Azji o 3700 kilometrów trasy morskiej i 550 kilometrów trasy lądowej w porównaniu z połączeniem biegnącym przez niemiecki Hamburg. Korzystając z nowego szlaku czas transportu z Singapuru do EŚW można skrócić nawet o 4 dni. Nippon Express jest pierwszą japońską firmą transportową oferującą połączenia do Węgier. Korzystają z nich japońskie firmy posiadające bazy produkcyjne w tym kraju.

21 grudnia: Polska może stać się europejskim centrum produkcji sushi. Pierwsze restauracje sushi w Polsce pojawiły się w roku 1995. Od tamtego czasu zainteresowanie japońską kuchnią w naszym kraju stale rośnie. Wyniki raportu Makro „Polska na talerzu” pokazują, że 9 proc. ankietowanych wskazało kuchnię japońską jako jedną ze swoich ulubionych. Efektem tego zainteresowania jest nie tylko coraz większa liczba restauracji ale również początek produkcji na skalę przemysłową, czego przykładem było otwarcie jednego z największych w Europie centrum produkcji sushi w Robakowie. Polska fabryka produkuje 84 tysiące tacek na dobę. Producenci prowadzą również działania mające na celu polepszenie jakości i zwiększenie trwałości produktów do sushi na potrzeby supermarketów.

22 grudnia: Sharp kupi dwie fabryki telewizorów w Polsce i na Słowacji. Tajwańska firma Foxconn, jeden z najważniejszych dostawców podzespołów do produktów takich firm jak Apple i Samsung planuje ekspansję na rynkach Europy Środkowo-Wschodniej. Wykorzystując zasoby japońskiej firmy Sharp, która została przejęta przez Foxconn na początku kwietnia, Tajwańczycy podjęli decyzję o rozwinięciu produkcji skierowanej na rynki europejskie. Sharp zakupi dwie fabryki telewizorów na Słowacji i w Polsce. Japońska firma przejmie 56,7% akcji spółki Skytec UMC, do której należą słowackie Universal Media oraz UMC Poland. Przejęcie firm jest krokiem zmierzającym do odbudowy produkcji telewizorów i ekranów marki Sharp, po tym jak Foxconn podjął decyzję o wstrzymaniu dostaw ekranów LCD dla potencjalnego rywala, firmy Samsung.

28 grudnia: Japonia wyprzedza Rosję w imporcie produktów rolno-spożywczych z Unii Europejskiej. Japońscy odbiorcy zajęli czwarte miejsce pod względem wartości importu produktów rolno-spożywczych z UE, ustępując miejsca Stanom Zjednoczonym, Chinom i Szwajcarii. W zeszłym roku całkowita wartość eksportu produktów rolno-spożywczych z Unii przekroczyła 129 miliardów Euro. Wartość eksportu produktów do Japonii wzrosła o ok. 400 milionów Euro. Eksport do Stanów Zjednoczonych wzrósł o 12% a do Chin o 8%. Japonia zajęła wyższą pozycję w tabeli w związku ze spadkiem wartości eksportu produktów spożywczych do Rosji. Japończycy importują z UE głównie wino, wieprzowinę, sery i pozostałe napoje alkoholowe. Wartość japońskiego importu z UE będzie jeszcze wyższa jeżeli uda się zakończyć negocjacje dotyczące podpisania porozumienia o wolnym handlu. Porozumienie jest szansą dla producentów z Europy Środkowo-Wschodniej.

III. SYTUACJA GOSPODARCZA

9 grudnia: Sumitomo przejmuje największego w Europie dystrybutora bananów. Japoński konglomerat podjął decyzję o zakupie irlandzkiej firmy Fyffes za kwotę 751 milionów Euro. Fyffes jest jedną z największych firm w Irlandii, która rozpoczęła działalność w roku 1888. Jej roczne obroty pochodzące z importu i dystrybucji bananów oraz innych owoców to około 1,2 miliarda Euro. Korporacja Sumitomo jest największym graczem zajmującym się handlem bananami w Azji. Dzięki zakupowi europejskiego giganta japoński koncern zyska doświadczenie oraz przejmie nowe kanały dystrybucyjne nie tylko w Europie Zachodniej, lecz również w skali globalnej.

21 grudnia: japoński rząd podjął decyzję o likwidacji eksperymentalnego reaktora Monju. Po wielu latach konfliktu pomiędzy zwolennikami i przeciwnikami energii nuklearnej kontrowersyjny reaktor Monju zostanie zlikwidowany. Eksperymentalny projekt zasilany mieszkanką plutonu i uranu miał w procesie produkcji energii wytwarzać więcej plutonu, który mógłby później zostać ponownie wykorzystany w innych reaktorach. Z powodu licznych awarii, zagrożeń wyciekami oraz przypadków fałszowania wyników badań reaktor był wielokrotnie wyłączany. Przez 22 lata trwania eksperymentu reaktor pracował zaledwie przez 250 dni. Roczne koszty utrzymania instalacji to około 170 milionów USD. W związku z nowymi standardami bezpieczeństwa wprowadzonymi po awarii reaktora Fukushima I, reaktor Monju musiał zostać poddany gruntownej modernizacji. Koszty tej inwestycji okazały się zbyt wysokie. Decyzja o likwidacji reaktora została skrytykowana przez gubernatora Fukui, Isseia Ishikawę. Reaktory jądrowe zapewniają pracę dla setek ludzi a władze lokalne mogą korzystać z dodatkowych dotacji rozwojowych.

23 grudnia: Japonia przystępuje do kontraktu na budowę systemu obrony radarowej w Tajlandii. Mitsubishi Electric Corp. przy wsparciu ze strony japońskiego rządu ma zamiar wygrać przetarg na budowę tajskiego systemu obrony radarowej. Jest to kolejny krok zmierzający do wzmocnienia japońskich firm zbrojeniowych, po zniesieniu ograniczeń eksportowych przez gabinet premiera Shinzō Abe. W zeszłym miesiącu Szef Sztabu Japońskich Sił Samoobrony Powietrznej Yoshiyuki Sugiyama udał się do Bangkoku w celu omówienia możliwości dalszej współpracy. Na razie nie wiadomo kto będzie konkurował w przetargu. Nie można również określić ostatecznej wartości projektu ponieważ tajski rząd nie upublicznił jeszcze ostatecznej specyfikacji. Władze w Bangkoku nie zdradzają żadnych preferencji jeśli chodzi o wybór potencjalnego dostawcy, lecz inwestycja jest rozpatrywana w kontekście zacieśnienia strategicznych relacji w regionie Azji Wschodniej.

27 grudnia: duże straty koncernu Toshiba. W związku z problemami jednej z zależnych spółek akcje koncernu Toshiba zanotowały spadek o 20%. Firma Westinghouse Electric, wchodząca w skład grupy poinformowała o stratach w wysokości kilku miliardów USD, związanych z nabyciem amerykańskich firm konstrukcyjnych. Pod koniec roku 2015 Westinghouse Electric przejęła instalacje należące do Chicago Bridge & Iron Co., co miało ugruntować jej pozycję na międzynarodowym rynku produkcji instalacji jądrowych. Wraz z przejęciem spółek koncern zobowiązał się zakończyć rozpoczęte inwestycje w Stanach Zjednoczonych, Chinach oraz innych państwach azjatyckich. Okazało się, że koszt zakończenia rozpoczętych projektów będzie znacznie wyższy niż przewidywały początkowe wyceny.

KOMENTARZ

Najważniejszym wydarzeniem minionego miesiąca była oficjalna wizyta prezydenta Władimira Putina w Tokio. Zgodnie z oczekiwaniami rozmowy nie przyniosły przełomu w negocjacjach dotyczących spornych Kuryli Południowych. Szczyt, który miał być kulminacją trwającego od ponad roku dialogu japońsko-rosyjskiego nie przyniósł zakładanych korzyści politycznych dla premiera Shinzō Abe. Międzynarodowa opinia publiczna zgodnie stwierdziła, że to Władimir Putin zyskał najwięcej podczas rozmów.

Partia Liberalno-Demokratyczna postrzegała sukces dialogu z Moskwą z perspektywy umocnienia własnej pozycji politycznej. Jeszcze przed szczytem podjęto szereg decyzji mających na celu ożywienia współpracy gospodarczej. Niektóre z projektów wyraźnie omijały sankcje nałożone na Rosję przez UE i Stany Zjednoczone. Jednym z najważniejszych rezultatów szczytu było przyjęcie planu współpracy gospodarczej nakierowanej na rozwój Kuryli Południowych. Japoński Bank Współpracy Międzynarodowej oraz Rosyjski Fundusz Inwestycji Bezpośrednich mają utworzyć fundusz rozwojowy w wysokości 1 miliarda USD. Władimir Putin skutecznie wykorzystał postęp w rozmowach z Japonią w celu pokazania alternatywnych kierunków rosyjskiej polityki zagranicznej oraz osłabienia znaczenia sankcji gospodarczych.

Zarówno przedstawiciele opozycji jak i partii rządzącej negatywnie ocenili brak widocznych postępów w rozmowach dotyczących Kuryli Południowych oraz podpisania traktatu pokojowego. Rządy Rosji i Japonii nie są skłonne do ustępstw jeśli chodzi o rozwiązanie sporu terytorialnego. Głównym czynnikiem, który od lat blokuje postęp w negocjacjach jest wzrost nastrojów nacjonalistycznych i obawa przed osłabieniem wizerunku. Pomimo tego, że rozwiązanie sporu terytorialnego z Rosją jest jedną z największych ambicji politycznych premiera Abe, japoński przywódca nie jest gotowy do kompromisu. Konserwatywna i prawicowa część wyborców domaga się odzyskania wszystkich czterech spornych wysp. Komunikaty prasowe coraz częściej donoszą jednak, że członkowie obecnego gabinetu są rozważają przyjęcie poprzednich propozycji odzyskania dwóch wysp.

Nie można również nie wspomnieć o kolejnym zbliżeniu w relacjach japońsko-amerykańskich. Po tym jak Barack Obama jako pierwszy prezydent Stanów Zjednoczonych udał się z oficjalną wizytą do Hiroshimy, premier Shinzō Abe osobiście przekazał wyrazy współczucia ofiarom ataku w Pearl Harbor. Ciekawe, czy relacje z następcą Obamy, Donaldem Trumpem również będą tak przyjazne, zwłaszcza po ponownym rozpoczęciu niezwykle delikatnego procesu jakim jest relokacja amerykańskiej bazy wojskowej na Okinawie. Warto pamiętać, że rozmowy dotyczące relokacji prowadzone w 2009 roku doprowadziły do upadku rządu premiera Yukio Hatoyamy.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

